

Міністерство освіти і науки України
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
Навчально-науковий інститут бізнесу і фінансів
Аграрний університет (UR) (м. Краків, Польща)
Варшавський університет природничих наук (SGGW) (Польща)
Університет прикладних наук в Тарнові (Польща)
Академія прикладних наук в Познані (Польща)
Університет Південної Богемії в Чеських Будейовіцах (Чеська республіка)
Університет Данубіус (Словацька Республіка)
Відкритий університет XXI століття (США)
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»
Вінницький національний аграрний університет
Поліський національний університет
Полтавський державний аграрний університет
Миколаївський національний аграрний університет
Білоцерківський національний аграрний університет
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
Хмельницький національний університет
Тернопільська державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту сільського
господарства Карпатського регіону НААН
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ЕКОНОМІКА, БІЗНЕС ТА ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Міжнародної науково-практичної конференції

15 квітня 2026 року

Кам'янець-Подільський – 2026

Рекомендовано до опублікування вченою радою Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» (протокол № 6 від 30 квітня 2026 року)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

СВИНОУС Іван Вікторович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування Білоцерківського національного аграрного університету

РУДИК Володимир Касянович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Андрій ЗЕЛЕНСЬКИЙ, канд. екон. наук, доцент, в.о. ректора ЗВО «ПДУ»; **Ірина ЯСІНЕЦЬКА**, д-р екон. наук, проректор з наукової роботи ЗВО «ПДУ»; **Олександр СЕМЕНОВ**, канд. техн. наук, доцент, проректор з навчальної роботи ЗВО «ПДУ»; **Наталія КОРЖЕНІВСЬКА**, в. о. директора навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів, д-р екон. наук, професор ЗВО «ПДУ»; **Лариса ЗАГНІТКО**, канд. екон. наук, доцент, завідувач науково-дослідної частини ЗВО «ПДУ»; **Paulina KOLISNICHENKO**, PhD of Economic Sciences, Associate Professor, Vice Rector for International Cooperation, WSHIU Akademia Nauk Stosowanych, Poland; **Anurag HAZARIKA**, Dean and Assoc. Professor of the faculty of Business Administration and Management, 21st Century Open University, USA and Senior Faculty Member and Academic Advisor of Global Interfaith University, USA; **Joanna RAKOWSKA**, Associate Professor, Head of the Department of Development Policy and Marketing Institute of Economics and Finance Warsaw University of Life Sciences, Poland; **Юлія ГАЙБУРА**, канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем ЗВО «ПДУ»; **Марина ЗАХОДИМ**, д-р екон. наук, доцент, в. о. завідувача кафедри економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності ЗВО «ПДУ»; **Інна ЦВІГУН**, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу ЗВО «ПДУ»; **Ольга ЧАЙКОВСЬКА**, канд. філол. наук, доцент, завідувач кафедри мовної підготовки та комунікації ЗВО «ПДУ»; **Алла ЧИКУРКОВА**, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування ЗВО «ПДУ».

С 83 Стратегії сталого розвитку: економіка, бізнес та ефективне управління: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 15 квітня 2026 року. Кам'янець-Подільський : ЗВО «ПДУ», 2026. 1010 с. (Конференція зареєстрована в Державній науковій установі «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації»: посвідчення № 328 від 02 березня 2026 року).

До збірника увійшли матеріали учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегії сталого розвитку: економіка, бізнес та ефективне управління» (15 квітня 2026 р.)

Збірник містить наукові доповіді з питань актуальних проблем управління та адміністрування, бухгалтерського обліку, аудиту й оподаткування в контексті сталого розвитку, стратегічних орієнтирів інноваційного розвитку економіки, підприємництва та торгівлі, забезпечення сталого розвитку фінансової системи України в умовах глобалізації, цифрового розвитку, компетентнісного підходу у формуванні майбутніх фахівців та докторів філософії, педагогічних технологій і практики, правового регулювання економічних відносин в умовах трансформаційних змін.

УДК 330.34.014:338.24:005.21:334

За зміст публікацій, достовірність інформації, цитат, покликань на літературні джерела відповідальність несуть автори.

© ЗВО «ПДУ», 2026

Тетяна ЯВОРСЬКА,
доктор економічних наук, професор,
Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя

ЗАСАДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

Малий бізнес у сільській місцевості має розглядатися як ключовий елемент сталого розвитку територій, що поєднує економічну результативність, соціальну інклюзивність та екологічну збалансованість як три обов'язкові його складові. У сучасних реаліях він повноцінно виконує виробничу функцію, частково — соціальну (забезпечує зайнятість, формує локальні ринки, сприяє диверсифікації економіки та зміцненню громад), проте, на нашу думку, недостатньо — екологічну. Повномасштабна війна посилила регіональні диспропорції, зруйнувала виробничі ланцюги та інфраструктуру. Оптимальне поєднання складових сталого розвитку також вимагає врахування рівня безпечності регіону. Відповідно, у безпечніших регіонах зростає роль малого підприємництва як наряду відновлення, створення робочих місць та забезпечення економічної стабільності [1].

Основу малого бізнесу в сільській місцевості України становить такий вид економічної діяльності, як сільське, лісове та рибне господарство, у якому у 2024 році працювало приблизно 34 089 малих підприємств (95,9 %), з яких 28 362 були мікропідприємствами (83,2 %); у галузі зайнято 40,4 % працівників. Крім того, у країні функціонує майже 4,3 млн особистих селянських господарств. Треба відмітити, що під впливом активних воєнних дій, розпочатих у 2022 році, кількість малих підприємств у сільському господарстві та їх частка у загальній структурі не зазнали значних змін. Це частково свідчить про їх високу життєстійкість та здатність швидко адаптуватися до форс-мажорних обставин [2].

Проте, крім вузькоспеціалізованого аграрного підприємництва, малий бізнес у сільській місцевості може охоплювати широкий спектр інших видів

діяльності: торгівлю, побутові послуги, логістику, переробку, зелений туризм, креативні індустрії, соціальні послуги тощо. Дослідження показують, що комплексний розвиток підприємництва на сільських територіях - від аграрного до інших видів діяльності - є ключовим чинником інтегрованого розвитку, підвищення конкурентоспроможності та продовольчої безпеки країни.

Серед економічних засад сталого розвитку суб'єктів малого бізнесу в сільській місцевості важливо виділити такі основні напрями:

- розширення доступу до фінансування: підтримка через грантові програми, пільгове кредитування, стимулювання підприємницької діяльності через податкові інструменти (пільги чи спеціальні режими оподаткування), які сприяють інтеграції суб'єктів малого бізнесу в економіку;

- створення територіальних сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, що дозволяє знизити логістичні витрати та підвищити конкурентоспроможність, особливо господарств населення товарного спрямування;

- диверсифікація діяльності, яка може забезпечити синергійний ефект, особливо через поєднання аграрного виробництва з переробкою сільськогосподарської сировини, зеленим туризмом, ремеслами, соціальними послугами;

- використання онлайн-платформ збуту, цифрового маркетингу, CRM-систем, електронної комерції, що дає змогу малим підприємствам виходити на регіональні та національні ринки та підвищувати інноваційність і стійкість бізнесу.

Стимулювання розвитку малого підприємництва є основою покращення економічної ситуації у сільській місцевості та створює можливості для оптимізації соціальної складової сталого розвитку. Особлива увага повинна приділятися зайнятості та інклюзії: залученню молоді, ветеранів, внутрішньо переміщених осіб і жителів постраждалих територій до економічної діяльності, що забезпечить їх інтеграцію у стабільне середовище. Важливо запроваджувати

державні програми підтримки малого бізнесу, спрямовані на фінансову, консультативну й освітню допомогу підприємцям [3].

Інструментом вирішення проблем доступу до послуг, зайнятості та інтеграції вразливих груп населення є діяльність соціальних підприємств у сільських громадах, які поєднують економічну діяльність із соціальним ефектом. Окрім створення нових робочих місць, соціальні підприємства сприяють розвитку інклюзивних та самодостатніх громад. Такий підхід підвищує зайнятість жителів громади та створює можливості для її стійкого розвитку. Крім того розвиток малого бізнесу в сільській місцевості дає можливість для працевлаштування тих внутрішньо переміщених осіб, які б не проти купити житло і оселитися в сільській місцевості, але стримуючим фактором такого рішення є відсутність роботи.

Екологічні засади сталого розвитку в сільській місцевості можна поєднати на прикладі розвитку соціального підприємництва через створення кооперативів, що займаються органічним землеробством. Діяльність таких обслуговуючих кооперативів, які є дуже популярними в європейських країнах, допомогла б створити робочі місця для переселенців, забезпечити сталим джерелом доходу сільських мешканців та підтримувати екологічну стійкість, одночасно залучаючи внутрішньо переміщених осіб до розвитку громади [4].

Екологічний компонент для малого бізнесу в сільській місцевості також проявляється у впровадженні енергоефективних та ресурсозберігаючих технологій, розширенні використання відновлюваних джерел енергії, розвитку «зелених» видів діяльності (екотуризм, органічне виробництво, крафтові еко-продукти тощо), дотриманні екологічних стандартів та сертифікації, що підвищує конкурентоспроможність продукції та послуг. Екологізація малого бізнесу в селі стає вимогою часу і джерелом доданої вартості через позиціонування сільськогосподарської продукції як «екологічно відповідальної» та «локальної».

Діяльність суб'єктів малого бізнесу у сільській місцевості, що традиційно базується на аграрному секторі, демонструє високу життєстійкість і здатність

адаптуватися до форс-мажорних обставин, зберігаючи свою частку у структурі підприємництва навіть під впливом активних бойових дій. Водночас його потенціал значно ширший і охоплює торгівлю, послуги, переробку, зелений туризм, креативні індустрії та соціальне підприємництво, що формує основу інтегрованого розвитку сільських територій. Тому в основі сталого розвитку малого бізнесу в сільській місцевості має лежати довгострокова економічна життєздатність його суб'єктів, збереження та розвиток людського капіталу, ощадливе використання природних ресурсів та інтеграція бізнесу в місцеві стратегії розвитку громад. Проте він неможливий без відповідного інституційного середовища: реалізації державної стратегії збалансованого розвитку сільських територій відповідно до норм ЄС, удосконалення регуляторної політики, розвитку інфраструктури та активну роль об'єднаних територіальних громад у формуванні та реалізації власних стратегій розвитку.

Список використаних джерел

1. Mykola Sylenko, Petro Ovchar, Viktoriia Datsenko, Liudmyla Tanska, Mykhaylo Korniyenko Innovative Sustainable Territorial Development: Entrepreneurship's Role in Reducing Regional Disparities in Ukraine. Journal of Information Systems Engineering and Management 2025, 10(40s) e-ISSN: 2468-4376 URL: jisem-journal.com (дата звернення: 06.04.2026).
2. Статистичний щорічник України за 2024 рік [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. Київ : Держстат України, 2024. URL: <https://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 06.04.2026).
3. Осіпова А. А., Фротер О. С., Костюк В. С., Гончаренко І. В., Сидоренко О. С., Розвиток підприємництва на селі як пріоритет соціальної політики держави. Збірник наукових праць Уманського національного університету. 2024. Випуск 105. Частина 2. С. 231-242 URL: journal.udau.edu.ua (дата звернення: 07.04.2026).
4. Чи може соціальне підприємництво відіграти роль у зміцненні сільських регіонів України? Платформа соціальних змін. 2024. URL: social-change.com.ua (дата звернення: 08.04.2026).

Ігор ЯКІВЦІВ,
здобувач третього (наукового) рівня вищої освіти,
спеціальності 051 «Економіка»,
Науковий керівник:
доктор економічних наук, професор **Юлія ВОЛОЩУК,**
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛЕЙ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ У ПЕРІОД ВІДНОВЛЕННЯ

Концепція циркулярної економіки базується на п'яти ключових принципах, які суттєво відрізняють її від традиційної лінійної моделі господарювання. Одним із визначальних є принцип замкненості матеріальних потоків, що передбачає повторне залучення ресурсів у виробничий процес після завершення їх використання, на відміну від підходу «видобуток – виробництво – утилізація». У цьому контексті регенеративний підхід орієнтований на відновлення природного капіталу через підвищення родючості ґрунтів, збереження біорізноманіття та оптимізацію водних ресурсів.

Важливе місце посідає принцип ресурсної ефективності, який полягає у максимальному використанні потенціалу сировини, води та енергії з метою отримання найбільшого корисного результату. Принцип каскадного використання передбачає багатоетапне застосування матеріалів у різних виробничих процесах до повного вичерпання їхньої економічної цінності. Завершальним елементом є принцип системної інтеграції, що забезпечує взаємодію між підприємствами та галузями, у межах якої відходи або побічні продукти одних суб'єктів господарювання трансформуються у ресурси для інших, формуючи замкнені виробничі цикли.

На основі зазначених принципів у аграрному секторі формується низка моделей замкненого циклу господарювання, що забезпечують раціональне використання ресурсів. Зокрема, агроекологічне компостування та виробництво